برخه:پلان او بودیجه (E)
(Plans and Budgets)

دوهم لوست: د بودیجي درک کول او د مالي نسبتونو تجزیه او تحلیلول

اصطلاح ګاني

- دBudget راغلي او تللي بودېجي حساب
- Current debt-to-worth ratio
- جارى نسبتCurrent ratio
- د تشبثEnterprise budget بودېجه
- ثابت نسبتFixed ratio
- ناخالص نسبتGross ratio
- Leverage ratio نقدينگی نسبت
- Net capital ratio د خالصې يا سوچه پانګې نسبت
- Operating ratio عملياتی نسبت
- Partial budget ونده ئيزه بوديجه
- Whole business budget د ټول کاروبار بوديجه
- Working capital په دوران کي پانګه یاسرمایه

د ټول کاروبار د بودیجي تهیه کول او برابرول

- بودیجه له یوه پلان نه عبارت ده. د ټول کاروبار بودیجه(***whole business budget***) د ټول کاروبار له اجزاوو او مرکباتو څخه څارنه کوي.
  -

د بوديجي طرحه يا بوديجه تهيه كول
Budgeting

- **د بوديجې د تهيه كولو يا برابرولو لپاره دلايل :**
  - بوديجه د مالي مسوولیتونو او وظيفو پلان كولو په غاړه لري.
  - د قرضې يا پور د اخستلو لپاره معلومات په لاس راځي په دي معني چي د قرضي يا پور په اخستلو كي ګټور او مثمر وي.
  - فرصتونه تر ازمايښت لاندې قرار نيسي. ترڅو بديلي لاسته راوړنې په لاس راشي مخكې له دې نه چي منابع سرمايه ګذاري كړل شي.
    - كار و بار تنظيم او ترتيب كوي.

د بوديجي طرحه يا بوديجه تهيه کول
Budgeting

هغه منابع چي له هغي نه د بوديجي په جوړولو کي استفاده کيږي :

- دکاروبار واقعي اسناد او سوابق.
- د مالي وضيعيت ارقام او د راپور خلاصه يالنديز
- نمونه ئي ارقام
- له ورته يا مشابه کاروبار ارقام او معلومات

– د کمپيوټرمنابع يا محاسبه

د بودیجي طرحه یا بودیجه تهیه کول Budgeting

- د ټول کاروبار د بودیجي تهیه کول د یولړ محدودیتونو لرونکي وي
  - راتلونکي اقدامات په وړاندیزي شوو ستونزو سره کیدلی شي(د تولید قیمتونه او مصارف).
  - د مصارفو لړ نیول او د لاسته راوړني یا عاید ته زیات میلان
    - د بودیجې تهیه کول د وخت ضایعه کول دي.

د یوه تشبث بودیجه
Enterprise Budgets

- تشبث (Enterprise) --- د ټول کاروبار یوه برخه په نامه د تشبث سره یادیږي .

- د تشبث بودیجه (*Enterprise budget*) --- د ټول کاروبار د یوې برخې د مصارفو او لاسته راوړنو نه عبارت دي .

د تشبث له بودېجې نه استفاده کول

- د کاروبار د سرمايي يا پانګې ضروريات يا اړتياوي ټاکي چې د تشبث لپاره ضروري دي..
- د کارګر يا کارمند ضرورتونه تعين يا ټاکي چې په تشبث کي له هغې نه کار اخستل کيږي.
- قرض دارانو ته د پيسو د قرض د استعمال ځايونه په نښه کوي. چي پيسي په څه ډول سره په مصرف رسيږي
.

د تشبث د بودېجي دري مولفات(مرکبات)

- لاسته راوړنه
- مصارف.
  - ثابت
  - متغيير(بدليدونکي)

- بيرته په لاس راوړل يا عايد

Partial Budgets
ونډه ئيزه بوديجه يا جزي بوديجه

- **جزيي پا ونډه لرونکي بوديجه (*partial budget*)مصارف او لاسته راوړني دممکنه تغير په باره کي په کاروبار او تشبث کي ښايي..**
- له يو تغير سره تړلی لاسته راوړنه
- په کاروبار کي / تشبث

له ونډه ئيزې يا جزې بودېجي څخه څه وخت استفاده کيږي؟

- **د هغه تغيراتو بيلګي يا نموني چي د ونډه لرونکي بوديجه يي قبلوي شامل دي په:**
  - **کله چي تشبث ته پراخوالی ورکول کيږي.**
  - **کله چي د بديل پشبث علاوه کيږي.**
  - **کله چي د توليد په عملونو کي تغير منځته راځي**
  - **کله چي نوي تجهيزات پيرودل کيږي..**

د سوالونو یا پوښتنو لپاره ځوابونه:

- جزي یا ونډه لرونکی بودیجه (partial budget) څلورو سوالونو ته ځوابونه وړاندي کوي:
  - کوم اضافي تولیدات به په لاس راشي؟
  - څه مصرفونه به(د تولید قیمت) کموالی پیداکړي؟
  - کوم مصرفونه(د تولید قیمت) به اضافه شي ؟
  - کوم عواید به دلاسه ووځي یا د لاسه لاړ شي؟

Financial Ratios
مالي نسبتونه

- مالي نسبتونه د کاروبار قوي نقطي او ضعيفي نقطي په ګوته کوي.
- مالي نسبتونه د قرض یا پور ورکونکی لپاره اهمت یا ارزښت لري.
- د قرض یا پور اخستلو لپاره د مالي نسبتونو لپاره ضرورت یا اړتیاوي لیدل کیږي.

فعلي(اوسنی) یا جاري(روان) نسبت

- فعلی نسبت = جاري یا رواني شتمنۍ تقسیم پر جاري ورکوو.
- 1:2 د قبول وړ وي.

Current debt to worth ratio
د ارزښت په نسبت جاري قرضه

- د جاري يا روانو ورکړی شویو مجموعه تقسيم په خالص ارزښت باندي.
- خالص ارزښت (**Net worth**) باید د جاري یا روانو قرضو په مقایسه یا پرتله زیات وي.

د ورکونکي پرداخت د توانايي نسبت (solvency)

- د ورکونو يا اچونو مجموعه تقسيم په خالص ارزښت باندې.
- لوړ نسبتونه په دي معني چي قرض ورکونکي لويه ونډه په شتمنۍ کي لري البته د قرض يا پور ورکونکو(creditors) د احتمالي لوي حطر په شمول .

Net capital ratio (solvency)
د خالصې سرمايي نسبت (د پرداخت کولو توانايي)

- **Net capital ratio= مجموعه د شتمنيو مجموعه تقسيم پر د ورکونې په مجموعو.**
- **بايد چي د يو په يو له نسبت څخه لوي وي ترڅو کاروبار وکولی شي ورکوني په کار واچوي.**

Working capital
جاري يا په دوران كي سرمايه يا پانګه

- Working capital = فعلي يا اوسنى شتمني منفي فعلي يا اوسنۍ جاري ورکوني.
- پايله يا نتيجه بايد چي مثبته وي.

Operating ratio
عملیاتی نسبت

- ***Operating ratio*** یا عملیاتی نسبت = ټول عملیاتي مصارف تقسیم په ناخالصه لاسته راوړنه.
- ښکتنی یا لاندنۍ نسبت ښه دی.

Fixed ratio
ثابت نسبت

- Fixed ratio یا ثابت نسبت = د ثابتو مصارفو مجموعه تقسیم په ناخالصه لاسته راوړني.
- ښکتنی یا لاندنی نسبت ښه دی.

Gross ratio
ناخالص نسبت

- نا خالص نسبت ***Gross ratio*** = ټول مصارف تقسم پر ناخالصه لاسته راوړنه
- ښکتنی یا لاندنی نسبت ښه دی.

مرور/ خلاصه یا لنډیز

- د ټول کاروبار بودیجه څه ده ؟
- د شبث بودیجه (enterprise) څه ده؟
- ونډه ئیزه بودیجه (partial budget) څه ده ؟
- مالي نسبت له څه شی نه عبارت دی؟
- مالي نسبتونه د مالي وضیعت د راپور لپاره په څه ډول محاسبه کیږي؟
- مالي نسبتونه د مالي وضیعت د لاسته راوړنې لپاره په څه ډول محاسبه کیدلی شي؟